

اداره مخصوصه

درسعادتده باب عالی جاده سنده

محل اداره :

مشرط القیم

۱۳۲۶

اخطار :

سلکمنزه موافق آثار جدید مع المنوینیه
قبول اولنور
درج ایدلهین آثار اعاده اولنور

دین، فلسفه، علوم، حقوق، ادبیاتدن و سیاسیاتدن وبالخاصه کړک سیاسي وکړک اجتماعی و مدنی احوال و شئون اسلامیه دن
بحث ایدر وهفته ده بردفعه نشر اولنور.

درسعادتده نسخه سی ۵۰ پاره در

صاحب و مؤسسلری :

ابوالعلا زین العابدین — ح. اشرف ادیب

تاریخ تأسیسی

۱۰ تموز ۳۲۴

قیراه دن مقوا بورو ایله کوندریلیرسه سنوی
۲۰ غروش فضله آلنیر

ولایاتده	سنه لکی	القی آیلنی	غروش
ممالک اجنبیه ده	۸۰	۴۰	»
	۸۰	۴۰	»

درسعادتده پوسته ایله کوندریلیرسه ولایات بدلی اخذ اولنور

عدد : ۵۲

۱۷ شعبان ۳۲۷ پنجشنبه ۲۰ اغستوس ۳۲۵

ایکینچی جلد

البت کوزلدر . یاخود بترمش ده‌دها تری قورومه‌دن ویرمک لازم‌در . یوقسه ایکنجی آی کلش ، کچمش ، حالاده ویرمیور ، حالا حقوقی تسویه ایتمیور . بونک خصمی الله‌در الله . غضبی دنیاده ده‌ها ابراز ایدر . .

۵ - (ورجل ظلم زوجته فی صداقتها) .

بر آدم‌که اولمش ، نکاح‌لشمش ، نکاح‌له برقادین آلمش . طبیعی اوقادینک مهری اوله‌حق . کرک معجل ، کرک مؤجل . بو ، قادی‌نک حق شرعی‌سی‌در . شرعاً فرض اولمش . بر آدم برقادینی آلمش ، برخیلی زمان برلکده یشامش . صوکر ابراقش ، حقنی ویرمه‌مش ؛ نه مهرینی ، نه نفقه‌سنی . بیچاره‌نی او یله پولسز ، نفقه‌سز ترک ایتمش . حقوقی ابطال ایتمش .

برارکک برقادینی آلیز . برمدت برلکده یشارلر . صوکر ابراق ایجاب ایتمش ؛ براقیر ، تطلیق ایدر . لکن حقنی ویرملی . اوندن صوکر زوجه‌سندن آریلیر . حقنی ویرمزسه مقری جهنم‌در . دنیاده‌ده فلاح بولماز . دنیاده‌ده الله اوئی غضب‌نه کرقتار ایدر . الله جمله‌منی اصلاح ایله ! آمین ! بیورک عشقه کلمه شهادت کتیره‌لم !

۶۲ نجی درسک صوی

عالم اسلام

روسیه مسلمانلری

تاتارلر : — کچن نسخه‌دن مابعد —

شهر اهالیسی اکثریتله بیوک شهرلرده و تجارت مرکز لرنده یاشیور لرسه‌ده بونلرک اکچوق بولندقاری شهرلر قزان ، اورنبورغ ، آستراخان ، سیمی بالاتیشقا ، اوفادر . بونلر اکثری بوشهرلرده تجارت ایله یاشادینی کبی بیوک برقسیمی‌ده عمله‌لک‌له حیات کچیریورلر . تجارتلر کندیلرینک کار و کسب‌لری ایله باشلیجه آیری آیری ایکی صنفه بولنه بیلور : بیوک تجارتلر ، کوچک تجارتلر . بیوک تجارتلر برچوق شهرلرده مغازه‌لر آچهرق و دائرة سرمایه‌لرینی کنیشلتدیره‌رک معلوم دائرة‌لرک تجارتلرینی اللرینه آلمه‌یه چالشیورلر . وبشقه تجارتلرله طبیعی اوله‌رق مصادمات تجاریه‌ده بولنورلر .

سیبری‌انک دری ، یاغ ، ات تجارتی ویتون روسیه‌نک سبزوات تجارتی آذربایجان ایله تاتارلر النده اولدینی کبی ، پکچوق شهرلرده تحافیه و قماش تجارت‌سده بونلرک بیوک ایشلری واردر . بونلر طبیعی اوله‌رق شهرلرینک اطرافنده اصل اهالی اولورسه اولسون هپسی ایله تجارت یابارلر . ومصادمه تجاریه‌ده مغلوب اولماق ایچون ایشلرینی ایلرولتمه‌یه ، تجارت ایتدیکی اهالینک لسانی عاداتی بیلیمکه مجبور اولدیغندن طبیعی بوصف اهالیزک اک‌مارف‌ور ، اک منور صنفی‌در . روسیه مملکتی چینیلرک جای تجارت‌نه آلیش‌دیران وروس‌لره

ضعیف‌لر بینی مساوی طوتمايور . ضعیف‌لری آزیور . کیم دیشلی‌در ، اوکا سکوت ایدیور . لکن دوشکونلره تحکم ایدر ، تجاوز ایدر . (ولایحکم بینهم بالعدل والسوية) بیلرنده اصل حکم ایدر ؛ شریعتله ، قانونله حکم ایتز . کیفه کوره حرکت ایدر . کیمه میلی وارسه اونی حقی چیقاریر . کیمدن نفرت ایدر سه حقسنز چیقاریر .

او قودق کچن کون : (یاداود اناجمانک خلیفه فی الارض فاحکم بین الناس بالحق) ولو علیهم بولونسون ، حقی به حقی دیه جکسک ، حقسنزه حقسنز . لکن یاپاره ایله ، یاخاطر ایله ، یاخود کولانجه استقامتدن آریلیر ، جوره مائل اولور ، یولسز حکملر ویررسه ایجه بیلسونکه الله بوکا غضب ایدر . ولو بر اونباشی اولسون ، قومانداسی‌لنده ، اداره‌سی تحت‌نده اولان کیمسه‌لرک حقنی کوزه‌ته‌جک . اوته کینک بریکنک سوزیله ، التماسیله حق و حقیقتدن عدول ایتیه‌جک . اکر بویله یاغمازسه بیلسونکه الله اوکا غضب ایدر و دنیاده‌ده غضبی کوسترر .

۳ - (ورجل لایامراهله واولاده بطاعة و لایعلمهم امورالدين ولا یبالی من این اطعمهم) اول کیمسه‌لرک اولاد و عیالنه الله اطاعتی امر ایتز ، سویلمز . احکام دینی‌نی اوکرتمز ، امور دینی‌سنی تعلیم ایتمهک یناشماز . کذلک اولاد و عیالی نره‌دن اطعام ایدر دوشونمز . چوق اولسون‌ده ایسترسه حرام اولسون ، نره‌دن اولورسه اولسون ، حلال و حرام فرق ایتز . حلال ایله کچیندیره‌جک ، دیمز . نه‌الدینی دوشنور ، نه‌ده صرف ایتدیکنی . کلسون کیتسون ، پاره اولسون‌ده نه‌صورتله اولورسه اولسون ، اوزرنده حلال حرام یازمیورک . بویله یاپانلر ای بیلسونلرک اللهک غضب‌نه اوغرارلر .

۴ - (ورجلاستاجر اجیراً فزم عمله ومنعه اجره) اول کیمسه‌لرک بر آدمی برایشده قوللانیرلر او آدم‌ده اوایشی کورور ، وظیفه‌سنی ایفا ایدر . صوکر اونک اجرتی ویرمز . حیوان کبی قوللانیر انسانی . حیوان‌ده اولما یا . فقط عقد ایتمش . کرک اجیر خاص اولسون ، کرک اجیر عام .

[محله بکجیدی ، چوبان اجیر عام‌در . صوکر ابرایشچی طوتارسک . یالکیز سنک خدمتنده بولنور . اوکاده اجیر خاص دینز . اجیر خاص ایشنی کورسه‌ده کورمسه‌ده آی باشی اولونجه آیاضی آله‌حق ، اما اجیر عام او یله دکلدیر . اکر خدمتی ایفا ایتزسه اجرتیه مستحق اوله‌ماز . ایشارسه آله‌حق . فقط اجیر خاص او یله می‌در ؛ نفسنی سنک ایشنه حبس ایتمش ، باشقه ایشه کیده‌میور .]

هر نه ایسه برایشده قوللانمق اوزره عقد ایتمش سک . اوده نه‌ایسه اوایش اونی ایفا ایتمش . صوکر اجرتیه کلانجه ویرمیورسک . بریکدیریورسک . بوده فنا شی‌در افندی ! بیوک حقد قول حق . (اعطوا الاجره قبل ان یحیف عرقه) صدق رسول الله . ابن ماجه حدیث‌لرندن‌در : اجیرک حقنی ویرک هم‌ده ده‌ها تری قورومه‌دن . . . بویله اجرتی ایفا‌ده وقت کچیرمه‌مک ، یاخود پشین ویرمک مندوب‌در . واقعا فرض اولماز . لکن ایشنی بترمه‌دن ده‌ها ویرمک

بوندن بشقه دها برصنف اهالى وارسه طيبي اوده روحانى لر
وطلبه در . بونك اوليكسى بزم روسيه ده اوقدر چوق اولديغندن
وبونلك احوال ماليله لى هروقت تجارت صنفك النده اولديغندن
طبيبي بو صنفك كنديسنه مخصوص پيسقولوجيسى يوقدر . بونلر
تجارت صنفك مروج افكارى در .

طلبه يه كلنجه ؛ بونلر بزم حياتمك اك روحلى اك نازك ، اك
عصبى همده اك تنقيدى واك فعال برقىمى در . بونلر مدرسه لرده
تحصيل و كندولرينه مدرسه لرده يفون جديده تعليم ايدلد .
يكنندن اصلاح مسئله سنه اك اول بونلر باشلاديلر . مدرسه لرمك
اصلاحى احتياجى اك اول بونلر موضوع بحث ايتديلر . باغريدلر
مكتبلرمك آغلانه جق حاللرني ادبياتمك بر بادلقنى اك اول بونلر
كورديلر . بونك ايچون بونلر سوزايله ايش ايله چالشديلر كنديلرينك
احوال خصوصيه لرني ، مدرسه لرى اصلاح ايله مشغول اولديلر .
صكره ده بتون ملتك امور علميه سنى اصلاح ايتمك باشلاديلر . وبتون
تبدلاتمزد بيوك بررول اويناديلر . بوندن بشقه كوچك ر (ننته ليرانس)
صنفمز واردركه بونلرده روس مكتبلىر نده تحصيل كورمش معلمر ،
آووقاتلر ، دوكتورلر ، محررلر در .

بو قسم اهالى بتون حركتمك روحى اولدينى كى بتون قوممك ده
اوروپا معيشتى طرفه يول كوستريجي ليدر . بونلر بر طرفدن روس
حكومت مستبده سى ايله و بر طرفدن ده جاهل اهالى مز و متعصب
روحانى لرمزله بيوك محادله لر ياميه و هر مدنى آديملرني بيوك
مشقتلر ايله آتمغه مجبور واك اوافق بر تبدل ايچون سنه لرله اوغراشميه ،
كونلرله قونوشميه اوزون اوزادى يه كتابلريازميه ، غزتلردن دخى
بحث ايتمك محكومدرلر . شمدى بونلك صميمى خدمتلى براز تقدير
ايدلدى . اهالىنك بيوك برصنفى بونلك صميميتنى اكلادى و پايدقلى
خدمتلىر ايچون آلفشلاميه و مدنى حركتلىر نده ياردم ايتمك باشلادى . بونك
سايه سنده بونلرده موقعلرني محافظه فكرندن امين اولدقلىرندن ياواش
ياواش مدنيت طوغرى ايلروله ميه و ملتزمى ده مدنيت طوغرى
حركت ايتدير مكه باشلاديلر . و بونلك سايه سنده ادبياتمز ، تياترولرمز
ميدانه چيقدى . و بونلك سايه سنده مكتبلىر مز اصلاح ايدلدى .
و بونلك سايه سنده حياتمك بتون اطرافى تنقيد ايديلوب يكي حياتك
تمللىرى ، اساسلىر قورولدى . و بونلك سايه سنده اوروپا مدنيتيه
طوغرى اوافق بر پنجره آجلدى . اهالى مز اوروپا معارفك پارلاقليغه
منور اولميه فى معلوماتلر ايله تربيه ايدلميه باشلادى . و حيات
مدنيه ده ايلرويه بر آديم دها آنلادى .

قزائى عياض

صوكى وار

ايكنجى جلدك صوكى

چاى ايچمكى اوكره تن بوصنف اولدينى كى ، تركستان و قرغيز
صحرائى ايله ده تجارت باشلايانلرك اولى بونلر در . تجارك اك بيوك
قسمى طبيبي اورته بر حالده بولونان تاجرلر در . بونلر كنديلرينك
سرمايه لرنيك چوقلينى ايله دكل . غيرتلى ايله كار ايدىورلر .
كنديلرينك غيرتپرورلىكى ايله بتون تجارت علميه بيوك تاثيرلر
ياپيورلر . بقاليه مغازه لرى ، فرونجى لر ، چايخانه لر هب بونلك
النده اولدينى كى شهر دن شهره كتيروب تورلى قاشلار صاقانلرده
بونلر در . صوك سنه لرده بوقسم تاجرلر اهالى آراسنده كويدن كويه
كتابلر نقل ايدرك افكارك تنورينه ، مدنيتك انتشارينه واسطه اولديلر .
بوايكى صنف اكثر يتله شهرلرده كندى اولرنده ، اسلام محله لر نده
روسلردن آيرى بر حيات كچيرمك صورتيله ياشايورلر . و محله نك امام ،
مؤذن ، مكتب ، مدرسه مصارفنى تأمين ايدىيورلر .

عمله صنفى ... آوروپاده كى پرسز ، اوسز ، اوجاقسز فابريقه
عمله لرينه بك ده بكنزه ميورلر . بونلك اكثرى ايلك بهارده كويلر نده
زراعت ايله مشغول اولديغندن قيش حياتى تأمين مقصديه شهرلر
كان ويازين كيدن اهالى سدر . بونلر شهرلك فابريقه لر نده خدمتلىر
بوليورلر ؛ عربيه جيلق ، حماللق ايدرلر ؛ قيوچى ، قره غولچى
اولورلر . بونلر كويلر يله مناسبتلىرى كسمدكلرندن ، عائله لرني كويلر نده
بر اقدقلىرندن پاره لرني اورايه يوللادقلىرى كى كنديلرى ده شهرلرده
مسافره ياشايبوب قبلر يله كويلر يله باغلى قاليرلر . بونلر بر طرفدن
شهرلك مدنيتنى كويلر كتيردكلرى كى طبيعى اولارق شهرلك فنا
اخلاقلىرى ، پيس عادتلىرى كويلر ده دور ايدىيورلر . بونك ايچون
بوصنف اهالى بتون احوال اجتماعيه مزه ، عادات و افكارمك تبدلنه
بيوك خدمت ياپيورلر واسكى معيشتمك تملنى صارصيورلر .

كويلر ندىن تمام آيرلمش و شهرلر ده يرلشمش ، شهرلر ده هنرلر
ايله ياخود مغازه لر ده خدمتلى اولمقله ، تجارت او طه لر نده كاتب اولمقله
ياشاين عمله نك بر طاقم «ننته ليرانس» قسمى ده وار . بونلر فكر او علماً
اهالى مركز اك ايلروسينده بولندقلىرى كى اختلال مدنى مزده ده
بيوك رول اوينا مشلر در و شمديه كتاب يازانلر يمزك باشليجه مشتريلى
اولدينى كى افكار عموميه مزده ده بيوك تاثير قزائمشلر در .

قادينلر مزه كلنجه اونلر پاره لرني اكثر يتله اموال غير منقوليه
دكشديرمكى سوديكارندن بيوك تجارتلر كيرميورلر . مع مافيه اوافق
مغازه لر ، كوچك دكانلر صاحب اولانلر ده چوقدر . قادينلر ده
عمله صنفى ايكنيه بولنوب برىسى ذاتاً كويلى اولدينى و كويه مربوط
قالدينى حالده شهرلر ده او خدمتجىلىكى ايفا ايتديكى كى بر صنفى ده
ال هنرلى ايله كچيورلر . بتون روسيه اهالى اسلاميه سنك قوللاندينى
چيتك «چيزمه» كله بوش ، قالپاق . ايشته شو صنف قادينلر ك ال ايشى
ايله ياپلمشدر .

بوصنف قادينلر احوال ماليله لر نده حر اولدقلىرندن طبيعى عائله
لرنده دمار ككلر ندىن اوقدر صيقتى چكميورلر . شريعت جليله اسلاميه
ميه نك كنديلرينه بخش ايتديكى حقوقلرني تماميله محافظه ايدىيورلر .

مدبر مسئول :

اشرف اديب

معدى خاتون

١٣٣٤٠٣٨

احمد ساقى بك

مطبعه سى